

ARS POETİKA/Horatius *

İngilizceden Çevirenler: Irmak Bahçeci, Eren Buğlalılar, Barış Yıldırım

1-33

Eğer bir ressam, bir at boynunu ve bir insan başını birleştirmeye kalkarsa, değişik canlılardan aldığı beden parçalarını bir araya getirip rengarenk tüylerle kaplarsa, üstte güzel bir kadın olarak başlayan, altta çirkin bir biçimde siyah bir balık olarak biterse, bu görünüm karşısında kendinizi gülmekten alıkoyabilir misiniz dostlarım? İnan bana sevgili Pisos¹, bu, bir akıl hastasının düşleri gibi anlamsız imgelerle biçimlendirilmiş bir edebi metne benzer, ne başı ne sonu birbirini tutar. “Şairler de ressam kadar , her zaman, her istediklerini yapmaya kalkışmakta özgürdürler” diye itiraz eden olabilir. Bunu biliyoruz ve hem bu hoşgörüyü arıyor hem de gösteriyoruz. Ancak bu, vahşi ile soyluyu , yılanlarla kuşları veya kuzuyla kaplanı eşleştirecek dereceye varmamalıdır.

14-23

Çoğu zaman büyük bir ciddiyetle başlayan ve önemli temaları dile getiren eserlerin, Diana korusu ve sunağını, hızla akan suların hoş kırılıkları dolanmasını ya da Ren nehrini ya da gökkuşağını betimlerken şansları yaver gider de pek bir ünlü olabilirler .. Ama böyle süslemelerin yeri burası değildir. Belki bir servi ağacı çizmesini biliyordur. Ya batan bir gemiden kurtulan birinin umutsuzca yüzüşünü çizmen için sana para verilirse? Bir şarap fıçısı yapmaya koyuldun. Çark döndükçe neden giderek bir baharat şişesine dönüşür bu? Sözün özü, eserin senin istediğin şey olsun, ama en azından tek, bütünlüklü bir şey olmasını sağla.

24-31

Biz şairlerin çoğu, ey babalar ve o babaya layık oğullar, kendimizi doğru üslubun bir yanılmasıyla kandırırız. Sözün özüne ulaşayım derken, anlaşılmaz hale gelirim. Akıcılık için uğraşırken enerjimi ve ruhumu yitiririm. Bir şair, yüce olanı yakalamaya çalışırken, işi böbürlenmeye dökmüş. Bir diğeri ise, fazla temkinlilik yüzünden ve alaya alınmaktan çok korktuğu için yerlerde sürünür. Kim tek bir konuyu değişik ve harika bir biçimde çeşitlemeye kalksa, ormanın içine bir yunus, engin denizlere bir yaban domuzu çiziveriyor. Eğer sanat yönün eksikse, suçlu duruma düşmekten sakınmak, hataya yol açar.

32-37

---

* Türkçe çeviride üç ayrı ingilizce çeviriden yararlanılmıştır. Kaynaklar yazının sonunda gösterilmiştir.

¹ Lucius Calpurnis Pisos Trakya savaşının muzaffer askeri ve Roma'nın sevilen bir valisiydi. Öyle görünüyor ki edebi beğeniye de sahipmiş ve Horatius'a bakarak, onun büyük oğlunun da yazar olmayı düşündüğünü anlıyoruz. Bu mektup asıl olarak bu oğula hitap ediyor.

Aemilius'un gladyatör okulunun¹ yakınındaki beceriksiz bir zanaatkar, ayak tırnaklarını kalıba döküp, yumuşak saçların görünüşünü bronzun üzerinde yansıtmayı başarabilir, ama yine de ortaya çıkardığı iş başarısızdır, çünkü bütün bir figürü nasıl sunması gerektiğini bilmiyordur. Eğer bir eser yaratmam istense; alabildiğine dikkat çeken kara gözlerim ve kara saçlarım varken çarpık bir burunla yaşamayı nasıl istemezsem o adam gibi olmak da istemezdim.

38-45

Yazarlar, gücünüze denk bir konu seçin ve omuzlarınız bu yükün ne kadarını kaldırabilir ne kadarını kaldıramaz diye düşünmek için biraz zaman ayırın. Kendi kapasitesine uygun bir konu seçeni ne belagat ne de yöntem yalnız bırakır.. Yanılmıyorsam eğer, yetkin bir şairin yordamıdır bu : onu çeken tek bir konu vardır, diğer bütün konuları elinin tersiyle iter; şimdi söylenmesi gerekeni şimdi söyler, bu şimdinin içinde gerekemeyeni erteler, nicelerini yok sayar. İyi bir yapı kurmanın özel uzmanlığını ve tadını oluşturan budur

46-59

Ayrıca olağandışı incelikte, değişik detaylarla, hünerli bağdaştırmalar düşünülerek birleştirilen sözler, basmakalıp bir tabire yepyeni bir anlam kazandırabilir. Eğer olur da anlamı kapalı olan konuları yeni imgeler aracılığıyla açıklamak gerekirse, etek giymiş bir İskoç'un hiç duymadığı sözcükler keşfetmek gerekebilir, ve bu sözcükler alçakgönüllülikle savunulursa, onay da verilecektir. Yeni ve yakınlarda icat edilmiş sözcükler, ihtiyatlı bir şekilde Yunan kaynaklarından dönüştürülerek çevrilmişse, iyi niyetle karşılanacaktır. Öyleyse Romalılar, Virgilius² ve Varius'tan³ esirgediklerini Caecilius ve Plautus'a⁴ neden bahşetsinler? Cato ve Ennius'un⁵ dili, atalarımızdan kalan dilimizi zenginleştirmiş, nesnelere yeni isimler bulmuşken, benim de elimde böyle bir fırsat varken, yeni birkaç sözcük kazanmayı neden çok göreyim? Bugünün izini taşıyan bir sözcüğün gün ışığına çıkarılmasına geçmişte hep izin verilmiştir, gelecekte de verilecektir.

60-72

Nasıl ki ağaçlar her yıl yapraklarını değiştirir, eski yaprakları dökerse, eski kuşak sözcükler de eskiyerek ölürken, yenileri, gençliğin yükselen dalgası misali, büyür ve güçlenirler. Biz ve bize dair olan her şey nihayetinde ölüme yazgılıdır; Neptün'ün⁶ karanın ta içlerine dek uzandığı yerde inşa edilen ve filolarımızı kuzey rüzgarlarından koruyan, Sezar limanı⁷ da – krala layık bir iş –, uzun bir süre kısır kaldıktan sonra yakındaki şehirlere bakmaya başlayan ve sabanın ağır demirini hisseden bir

---

¹ Emilian Meydanı Emilius Lepidus'un himayesindeki bir gladyatör okuluydu. Birçok sanatçı da bu meydanın yakınında yaşardı.

² Aeneis'in yazarı Latin şairi. (M.Ö. 70 – M.Ö. 19)

³ Horatius ve Vergilius'un dostu Latin şairi. (M.Ö. 1. yy.)

⁴ Latin komedya yazarı. (M.Ö. 254 – M.Ö. 184)

⁵ Latin şairi. Büyük Cato tarafından Roma'ya getirildi. (M.Ö. 239 – M.Ö. 169)

⁶ Deniz tanrısı Poseidon'un Roma'daki karşılığı

⁷ Julian limanı

bataklık da¹, ekinlere zararlı mecrasını değiştirip takip edecek daha iyi bir yatak bulan bir nehir de – ölümlü olan her Şey gibi – yok olacaktır; dilin Őanı ve zarafeti ise çok daha az yaşayacaktır. Őimdilerde unutulmuşluğa gömülen pek çok sözcük yeniden doğacak, bugün saygıyla karşılananlar ise ölecektir. Alışkanlığın gelişigüznel dalgalarına sözcükler de, konuşma kuralları da itaat edecektir.

73-88

Homeros bize, kasvetli savaşlar gibi kralların ve önderlerin yaptıklarını da hangi vezinlerle anlatmamız gerektiğini gösterdi. Eşit olmayan çift dizeler, önceleri yası anlatıyordu, ama Şimdi bizim kabul edilmiş dualarımıza dair minnettar düşüncelerimiz için kullanılıyor. Bilginler bu kısa mersiyeleri ilk yazanın kim olduğu konusunda hemfikir değiller, hâlâ da karara bağlanmayan bir tartışma konusudur bu. Öfke Archilochus'u kendi iambus²u ile silahlandırdı: bu ayak³ hem komik çoraplara hem büyük trajik çizmelere girdi, değişen diyaloglara uymayı ve seyircilerin gürültülü haykırışlarını fethetmeyi başardığı kadar aksiyona da doğal bir biçimde uydu. Musa⁴, gençlerin kederleri ile Őarabın özgürleştirici etkisini anlatmanın yanı sıra, tanrıları, tanrıların çocuklarını, zafer kazanmış yumruk oyuncularını, yarışta birinci gelen atları anlatma görevini de lire verdi. Şu betimlediğim edebi eserlerin çeşitlemelerini ve ayrıntılarını da muhafaza edebilecek yeteneğe ve bilgiye sahip değilsem, neden beni Şair olarak selamlıyorlar ki? Neden, sapkın bir alçakgönüllülük içinde, öğrenmek yerine cahil kalmayı tercih edeyim ki?

89-98

Komedyanın konusuna giren olaylar, tragedyanın dizelerinde ifade edilmek istemez. Aynı biçimde Thyestes'in Őöleni de komik sahnelere uygun düşen günlük dizelerle anlatılırsa buna içerler. Bırakın her tür, kendisine tahsis edilen uygun yerde kalsın. Ancak bazen komedyaya bile sesini yükseltir ve öfkelenmiş Chremes⁵ Őiřkin sözlerle hiddetli bir nutuk çeker; ve Telephus ve Peleus'un trajik figürleri de sıkça, yoksul düştüklerinde ya da sürgün edildiklerinde düzyazı diliyle konuşarak acı çekerler; eğer sızlanmalarıyla izleyicinin kalbine dokunmak istiyorsa, tumturaklı sözleri ve bol heceli uzun sözcükleri terk ederler.

99-113

Şiirlerin yalnızca güzel olması yeterli değildir, ayrıca zevk vermeli ve dinleyicisinin ruhunu istediği yere doğru yönlendirebilmelidir. İnsan yüzü, gülenlerle güldüğü gibi, ağlayanlarla da ağlar. Eğer benim ağlamamı istiyorsan, önce sen kendin hüzünlenmelisin, işte o zaman, ey Telephus veya Peleus⁶,

---

¹ Pontine bataklıkları. Augustus'un emriyle bu bataklıkların suyu kısmen boşaltılmış, Tiber'in suları kontrol altına alınmıştı.

² İlki uzun ikincisi kısa iki heceden oluşan vezin ayağı

³ Vezin tef'ilesi, cüz. Sözcüğün hem ayak hem cüz anlamına gelişinden yararlanarak sanat yapılıyor.

⁴ Müzler, yaratıcı esin verdiğine inanılan tanrısal varlıklar

⁵ Terentius'un bir karakteri

⁶ Telephus babasını ararken yoksul düşmüştü, Peleus ise kardeşinin ölümünde suç ortağı olduğu için sürgün edilmişti. İki prensin maceraları da tragedyalara konu oldu.

senin felaketlerin beni de acıtır. Eğer uygun olmayan sözcüklerle konuşursan ben ya uyurum ya gülerim. Acıklı sözler hüznü yüzlere uyar, tehditle dolu kelimeler kızgın yüzlere; şen sözler eğlenen yüzlere uyar, ciddi sözler haşin yüzlere. Çünkü doğa bizi başımıza gelecek her tür olaya tepki verebilecek şekilde biçimlendirir. Bizi neşelendirir veya öfkelenmemiz için zorlar; yerlere fırlatır ve zalim acılarla eziyet eder. Sonra da tercüman olarak dili kullanır ve ruhun heyecanlarını dile getirir. Ancak eğer konuşanın başına gelenlerle sarf ettiği sözler arasında bir uyumsuzluk varsa, Romalılar – ister süvari olsunlar ister piyade – kaba kahkahalarla seslerini yükseltirler.

114-118

Konuşanın bir tanrı mı, bir kahraman mı; yaşlı, olgun bir adam mı yoksa tutkulu ve hâlâ gençliğin çiçekleriyle dopdolu biri mi; kudretli bir ana mı yoksa çalışkan bir dadı mı; gezgin bir tacir mi yoksa verimli tarlaları işleyen bir ırgat mı; bir Kolkhisli mi yoksa Asurlu mu; Thebaili mi Argoslu mu olduğu çok büyük bir fark yaratır.

119-152

Ya geleneği takip et ya da uyumlu işler yap. Ey yazar, olur da bir kez daha şanlı Akhilleus'u anlatmak istersen, izin ver de o, çabuk öfkelenen, vahşi, inatçı biri olsun; yasaların kendi üstündeki hükmünü tanımasın, her şeyi kol gücüyle elde etmek istesin. Medea¹ hiddetli ve zapt edilmez, İno² mahzun, İxion³ hain, İo⁴ bedeni ve ruhuyla avare, Orestes⁵ acılar içinde olsun. Eğer sahne için denenmemiş bir şeye kalkışırsan ve yepyeni bir karakter biçimlendirmeye cüret edersen, başta nasıl ortaya çıktıysa sonuna dek o şekli koru ve karakterin kendi içinde tutarlı ve istikrarlı olsun. Bilinen konular hakkında orijinal şeyler söylemek zordur; Troya'nın şarkısını sahnelere düzgünce örmeye çalışma işini, bilinmeyen konuları, edebiyatta daha önce yazılmamış şeyleri gün ışığına çıkarma işinden daha kolay ve güvenli bir şekilde yapabilirsin. . Eğer o geniş şairler çevresinin etrafında takılıp kalmazsan, sanki tercümanmışsın gibi her sözcüğü bire bir uydurmaya çalışmazsan, bir taklitçi gibi, dışarı bir adım atmana bile izin vermeyen sanat kuralların ya da rezil olma korkusunun dar alanına sıkışıp kalmazsan ve de şiirine o çevrelerin şairleri gibi başlamazsan - : “O muhteşem savaştan ve Priamos'un kaderinden bahsedeceğim size.”- o zaman işte kamuya mal olmuş bir konuyu kendine ait kılabilirsin. Bu sözü veren biri kendi büyük ağzına layık ne yaratabilir ki? Dağlar muazzam bir doğum sancısı çekecek,

¹ İason'un Altın Post'u çalmasına yardım eden Medea daha sonra onunla evlenir ve Korinthos'a yerleşir. Ancak kocasının Kreon'un kızı Kreusa ile evlenmeye niyetlendiğini öğrenen Medea, intikam almak için çocuklarını öldürür.

² Dionysios'un annesi Semele'nin kız kardeşi olan İno, kardeşinin ölümünden sonra çocuğu sahiplenmek ister. Bunu öğrenen Hera, kıskançlıktan İno'yu çıldırtır ve kendi çocuğunu öldürtür. Suya atlayarak intihar etmek isteyen İno'yu tanrılar bir deniz kızına dönüştürür.

³ Önce Deioneus'a ardından da Zeus'a nankörlük eden İxion, Zeus tarafından yanan bir tekerlekte sonsuz acı çekme cezasına çarptırılır.

⁴ Hera'nın kıskançlığı yüzünden bir ineğe dönüştürülen İo, kendisine musallat olan bir at sineği yüzünden kıta kıta dolaşır.

⁵ Orestes babası Agamemnon'un, annesi Klyteimnestra tarafından öldürüldüğünü öğrenince annesinden intikam alır.

sonunda da saçma sapan bir fare doğacak. Oysa ahmakça çabalamayan kişi, şöyle bir alçakgönüllü parçayla açar şiirini: “Anlat, ey Musa, Troya’nın ele geçirilmesinden sonra nice halkların geleneklerini ve şehirlerini gören adamı anlat.” O, alevlenen ışıktan duman çıkarmayı değil, dumandan ışık çıkarmayı hedefliyordu, böylece betimleyebilirdi ancak göz alıcı harikaları, Aniphates ve Scylla’yı ve Kharybidis’i Kikloplarla birlikte. Ne, günümüz şairleri gibi¹, Diomedes’in dönüşüne Meleager’in ölümünden başladı, ne de Troya Savaşı’na çifte yumurtalardan. Bilindiği gibi, her zaman elindeki konuya hızla girer ve dinleyicisini dosdoğru eylemin içine çekerdi, ele aldıktan sonra bir daha ışıldamayacağını bildiği konuları da bırakırdı. Böylece buluşlar yapar, böylece sahteyle gerçeği birbirine karıştırırdı; öyle ki eserinin ne ortası başıyla uyumsuz olurdu, ne de sonu ortasıyla.

153-178

Eğer yürekte alkışlayan seyircilerin son perdeyi beklemelerini ve şarkıcı “Şimdi alkışlayın bizi” diyene kadar oturdukları yerde oturmalarını istiyorsan, şimdi benimle birlikte kamuoyunun arzu ettiği şeye kulak ver; yaşamın her sahnesinin özelliklerine dikkat etmeli ve değişen huylara ve yaşlara uygun olanı yerine getirmelisin. Sözcükleri tekrarlamayı ve sağlam adımlarla yere vurmaya yeni öğrenmiş bir çocuk, diğer çocuklarla oyun oynamaktan büyük zevk duyar ve öfkeyi pervasızca kavrar ve ona kendini kaptırır, bir yandan da ruh hali saat be saat değişir. En sonunda velisinden kurtulmuş olan sakalsız genç, atların ve köpeklerin arasında ve güneşli Campus’un çayırlarının içinde sevinçten uçar; balmumu gibi yumuşaktır, kötü alışkanlıklara kolayca kapılır, kendisine öğüt verenlere terbiyesizce davranır, yararlı şeyleri yavaş hesaba katar, parada savurgandır, yüce fikirlerle ve tutkularla doludur, ama aynı zamanda sevgi duyduğu amaçları kolayca bırakır gider. Yaş ve ruh bakımından erkek olmuş birinin coşkusunun amaçları değişir, zenginlik ve iyi ilişkiler kazanmaya çalışır, ün peşinde koşarken cesur ve hırslı, kuşkulu tasarımlar karşısında bilgece ihtiyatlıdır. Yaşlı adamın başında bir yığın dert vardır, çünkü ya zenginlik kazanmaya çalışıp sahip olduklarını sefilce esirger ve kullanmaya korkar ya da bütün işlere zayıf ve ürkek bir şekilde girer; sürekli bir şeyleri erteler, umutları ve beklentileri kayıtsızdır: kendini geçip gitmiş zamanlara ve çocukluğuna övgüler düzmeye verirken, gençlerin başına azarlayıp duran bir ahlak zabıtası kesilir. Yaklaşan yıllar, kendileriyle birlikte birçok yarar da getirir; ve çekip giderken de birçoğunu götürür. Rastlantıyla, yaşlı adamlara uygun rolleri gençlere, olgun adamlara uygun rolleri çocuklara vermemek için, bir karaktere ait olan ve onun yaşına uygun özellikler üzerine sürekli zaman harcamalısınız.

179-188

Bir olay ya sahnede gerçekleşir ya da birileri gerçekleşen olayları bildirir. Bilincimize işitme yoluyla ulaşan olayların üzerimizdeki etkisi, güvenilir görüntüler yoluyla dikkatimize ulaşan olaylardan daha az etkilidir, çünkü ikinci durumda izleyicinin kendisi aynı zamanda görgü tanığıdır. Ancak, sahne dışında gerçekleşmesi gereken olayları sahne üzerinde gerçekleştirme; kimi olayları gözden uzak

---

¹ Antimachus, Diomedes üzerine yazdığı eserine, kahramanın amcası Meleager’in ölümünden başlamıştı.

tutacaksın ki olup bitenleri o sırada orada bulunan biri anlatsın; Medea çocuklarını insanların gözleri önünde katletmesin, tiksindirici Atreus¹ insan organlarını ortalıkta pişirmesin, Procne² gözler önünde kuşa, Cadmos³ da yılanı dönüşmesin. Bana böyle herhangi bir şey göstermeye kalktıgınızda iğrenir ve onlara inanmayı reddederim.

189-201

Bir oyun eğer bir kez izlendikten sonra hala rağbet görmek ve yeniden seyirci karşısına getirilmek isteniyorsa, beş perdeden daha kısa ya da daha uzun olmamalıdır. Oyunda, böyle bir kurtarıcının ortaya çıkmasına değecek bir düğüm olmadıkça, hiçbir tanrı olaylara müdahale etmemelidir; dördüncü bir aktör de konuşmaya çabalammalıdır. Bırakın da koro, bir aktörün rolünü ya da işlevini güçlendirsın ve perdeler arasında, aksiyona hizmet etmeyen ve onunla birleşmeyen hiçbir şey söylemesin. Koro, iyiyi onaylamalı, dostça öneriler sunmalıdır; öfkeli olanı yatıştırmalı ve günahtan korkanları onaylamalıdır; alçakgönüllü sofraları, sağlıklı adaleti ve kanunları, kapısı açık barışı övmelidir; sır tutmalı; talih, haksızlığa uğramışlara yüzünü, kibirlilere sırtını dönsün diye tanrılara yakarmalıdır.

202-219

Eskiden çifte kaval, şimdiki gibi, pirinç kaplı değildi, trompetle de boy ölçüşemezdi; tersine ince ve basitti, birkaç deliğı vardı, ama gücü koroya yardım edip onu desteklemeye, daha dolmamış sıraları soluğuyla doldurmaya yeterdi; sayıca az olduğu için gerçekten de parmakla sayılabilen kitle, dürüst, dindar ve alçakgönüllü bir şekilde bir araya gelirdi. Fetihçi ulus⁴ topraklarını genişletmeye başladıktan ve şehri daha geniş bir sur çevrelemeye başladıktan sonra, tatil zamanları gündüzleri rahatça içerek koruyucu meleşimizi yatıştırmaya başladık; sonra sahneye ritimler ve ezgiler açısından daha fazla uçarılık geldi. Böyle, çalışmayan, hem kentli hem kırlı özellikler gösteren, aşağı tabakadan hayatlarla yukardakilerin karışımından oluşan eğitimsiz bir seyirci kitlesinin beğenisi ne olabilir ki? Böylece kavalcı geçmiş zamanların saygıdeğer sanatına bedensel hareketler ve abartı ekleyerek cüppesini ardından sürükleye sürükleye sahnenin etrafını dolanmaya başladı. Aynı zamanda yalın lirin perdeleri genişledi ve pervasız bir akışkanlık, pratik bilgelik ve geleceğı görme konularında, kahin Delphoi⁵ ile boy ölçüşür hale geldi.

220-250

Önemsiz bir keçi uğruna yarışan tragedya şairi aynı zamanda vahşi satirlerin kıyafetlerini çıkardı ve kaba bir biçimde, ama saygınlığına zarar gelmeksizin, şakalar yapmaya girişti, çünkü kutsal töreni

---

¹ Antik Yunan Mitolojisinde aralarındaki düşmanlık yüzünden kardeşi Thyestes'in üç çocuğunu doğrayıp pişirerek kendisine sunan mitolojik şahsiyet.

² Eltisinin bir çok çocuğu olmasından dolayı onu kıskanan Procne bir gece çocuklardan birini öldürmek ister ama yanlışlıkla kendi oğlunu öldürür. Tanrılar da ona acıyarak bir bülbüle dönüştürürler.

³ Mitolojiye göre Thebai şehrinin kurucusudur.

⁴ Roma

⁵ Apollon'un bahşettiğıne inanılan kahinlik yeteneğı kimi tapınaklar kurulmasına yol açmıştır. Delphoi bu tapınakların en ünlüsüdür.

yerine getirdikten sonra sarhoş ve kayıtsız bir hale gelmiş seyirci ancak çekici ve baştan çıkarıcı yeniliklerle seyir yerinde tutulabilirdi. Fakat Satirlerin kahkahalarını ve alaylarını kabul edilebilir kılmak için, daha az önce krallara layık altın sarıları ve morlar¹ içinde görülmüş kahramanları ve tanrıları aşağı sınıfın söyleminin hakir mezbelelerine sokmadan ya da alçak yerleri küçümseyen onları boş bulutlara çıkarmadan, ciddiyetin yerine komiği koymak uygun olur. Tragedya, arsız Satirler arasında, bir bayram günü dansa kalkmaya davet edilen² ağır başlı bir kadın gibi, heyecanla okunan hoppa mısralara içerleyerek bakar. Ben, ey Pisos, bir Satirik oyunun yazarı olsaydım, ne süssüz ve çok kullanılan isimlere ve fiillere düşkün olurdu, ne de cimrinin sevgili altınlarını çalan çok şımarık ve küstah bir Davos³ ya da bir kız ile öğrencisi olan tanrıya öğretici baş eğmesiyle bilgece dersler veren ağırbaşlı Silenus'un⁴ arasında fark kalmayacak kadar tragedya tonundan ayrılırdım. Bir şiiri tamamen bildik unsurlarla şekillendirmeyi hedeflerdim, öyle ki benimle aynı şeyi yapmayı bekleyenler, benim yaptığım şeyi yapma çabalarında ter içinde kalsalar bile, tüm yaptıkları boşa çıkardı; düzenlemenin ve bağlantının gücü öyle büyük ki, sıradan dillerden uyarlanmış sözcüklere eklenmiş incelik öyle büyük ki. Orman tanrısı Faunlar sahnede canlandırılacaksa, bana göre, yolların bulunduğu bir yerde dünyaya gelmişler ya da adeta pazar yerinde⁵ doğmuşlar gibi davranmaktan, hepsi de kaprisli mısralarıyla yeni yetme ergenler gibi hareket ederek, pis ve ayıp şakalarını ortaya dökmekten kaçınmalıydılar. Bu tip şeyler, soylulardan, saygıdeğer insanlardan ve önemli serveti olan adamlardan oluşan seyirciyi incitir; kızarmış nohut ve ceviz yiyenler neyi uygun bulurlarsa bulsunlar, onlar bunları ne sabırlı bir ruh haliyle kabul eder ne de bunları yapanın başına taç oturturlar.

251-262

Kısa bir heceye bağlanan uzun heceye İambus, yani “çabuk” ölçü, denir; bu yüzden İambus, bir dizeye altı vuruş vermesine ve ilkinden sonuncusuna kadar kendi imgesini saçmasına rağmen, kendi adını taşıyan dizelere üç ayaklı⁶ dize denmesini emretti. Bundan çok uzun olmayan bir zaman önce, üç ayaklı dizeler kulağa daha bir ağırbaşlı ve ihtiyatlı gelsinler diye, İambus, görkemli iki uzun heceyi⁷ sosyal haklarının arasına kabul etti, nazik ve hoşgörülü davranmıştı, ama dizinin ikinci ve dördüncü ayağından feragat etme konusunda o kadar candan davranmadı. Bu İambus'a Accius'un “soylu” üç ayaklı dizelerinde nadiren rastlanır, Ennius'un dizelerinde ise olanca hantallığı ve uyuşukluğu ile kendini sahneye atar, şair de gelişigüzel işçiliği ve zanaatının katışıksız cehaletiyle arkasından gider.

263-274

Romalı şairlerimize ritmik olarak kusurlu mısraları tespit edecek bir eleştirmen verilmemişken layık olduklarından çok daha fazla değer veriliyor. Böyle olunca, ben de mi lafi dolaştırıp disiplinsizce

¹ Roma'da mor renkli togayı yalnızca soylular giyerdi.

² Tanrıların onuruna genellikle genç kadınlar dansa kaldırılırdı. Ama dini önderler büyük tanrıların onuruna adanan bayramlarda evli kadınların dansa kalkmasını da zorunlu tutardı.

³ Roma komedyalarında düzenbaz köle

⁴ Silenus Dionysos'un süt babasıdır.

⁵ Forum

⁶ *trimeter*: üç ayaktan (cüzden/tefileden) oluşan dize

⁷ *spondee*: iki uzun ya da vurgulu hece

yazmalıyım? Yoksa herkesin benim hatalarımı göreceğini ama, ihtiyatlı davranırsam, bağışlanma umudumun olabileceğini mi düşünmeliyim? Böyle yaparsam, en azından suçlanmaktan kurtulurum, ama övgü de kazanamam. Sizin göreviniz Yunan eserlerini gece gündüz örnek almaktır. Fakat (diyeceksiniz ki) ataların ölçüyü övüyor ve Plautus'un zekasını iyi tanıyordu; (ben de derim ki) onlar iyi niyetle hem de aptallıkla, ikisine de gereğinden fazla hayranlık duydular –zevksiz bir anlatımı zarif olanından ayırabiliyorsak ve kulaklarımızda ve ellerimizle hakiki bir sesin farkına varabilecek yetenek varsa tabii.

275-284

Thespis'in, o vakte dek bilinmeyen trajik şiir türünü bulduğu ve manzum oyunlarını çevreye arabalarla gezerek taşıdığı anlatıldı bize; bu oyunlarda, oyuncular, yüzlerini şarap tortusuyla boyayarak şarkı söyler ve oynardı. Ondan sonra, maskeyi ve zarif cüppeyi bulan Aiskhylos, sahneyi alçak kirişlerin üstüne yerleştirmeyi ve gösterişli konuşma ve tragedya oyuncusunun yüksek çizmeleriyle sahne üzerinde yürüme sanatını öğretti. Eski komedyacı, fazla övgü almaksızın, bu tragedyaların ardından ilerledi; ama kendisine tanıdığı serbestlik ahlak bozukluğuna dönüştü ve gücü haklı olarak yasalar tarafından engellendi; yasa, onayla karşılandı ve gözden düşen koro, zarar verme hakkı yürürlükten kaldırıldığı için sessizliğe gömüldü.

285-294

Kendi şairlerimiz ne denenmedik tür bıraktılar, ne de Yunanlıların izinden ayrılıp da ev içi durumları övmeye cüret ederek günlük ilişkileri ele alan ciddi Roma dramaları ya da Roma komedileri yazmaya kalktıklarında başarı kazanabildiler. Eğer metni yeniden gözden geçirip düzeltmek için zaman harcamak şairlerimizin zoruna gitmeseydi, Latin ordularının gücünün ve cesaretinin ünü, Latin edebiyatının önüne geçemezdi. Ey sizler, Pompilius'un torunları, uğruna birçok gün harcanmamış, birçok düzeltme yapılmamış, ardından da tırnak kontrolünü başarıyla geçmek üzere on kez daha iyileştirilmemiş bütün şiirleri kötüle.

295-308

Demokritos doğal yeteneği, zavallı, sefil ustalıktan daha üstün tutuyor ve akılcı şairleri Musaların evi Helikon'dan ¹ kovuyor diye, birçokları tırnaklarını kesmeye, sakallarını tıraş etmeye zahmet etmez oldular; ıssız yerlerde dolaşıyorlar; banyo yapmaktan sakınıyorlar. Anticyra'nın çöplere ² veriminden üç kat daha şifa bulmaz kafasını berber Licinus'a emanet etmeyenler ödül ve şairlik unvanı kazanıyor. Ah ben ne şanssız bir aptalım! Bahar gelmeden saframı temizlettim. Halbuki kimse daha iyi bir şiir yazamazdı. Ama hiçbir şey bu çabaya değmez. Bunun yerine, tıpkı bıçağı bileyen ama kendisi keskin olmayan bir bileğitaşı gibi olacağım; kendim bir şey yazmıyorken, bir şiiri şiir yapanın ve

¹ Şairlerin yamaçlarında şiir yazdığı, şiir yarışmaları düzenlenen ve ilham perileri olan Musaların uğrak yeri olduğuna inanılan dağ kütlesi.

² Zehir ve ilaç olarak kullanılan bir bitki

biçimlendirenin ne olduğunu, gücünün hangi kaynaktan fışkırdığını, işlevlerinin ve görevlerinin neler olduğunu, neyin uygun düşüp neyin düşmediğini, şiirsel mükemmelliğin ne yönde ilerlediğini ve başarısızlığın hangi taraftan el salladığını öğreteceğim.

309-322

Edebi mükemmelliğin kaynağı ve temeli bilgeliktir. Sokrates hakkında yazılanlar şiirin gerçek konusunu gösterir niteliktedir ve bir kere konu ele geçirildiğinde, sözcükler özgürce gelir. Ülkesine ve arkadaşlarına ne borçlu olduğunu; bir ebeveynin, bir kardeşin, bir misafirin nasıl bir sevgiyle onurlandırılması gerektiğini; bir senatörün görevinin, bir yargıcın işlevinin, savaşa gönderilen bir generalin rolünün ne olduğunu öğrenmiş biri, her bir karakter için uygun olanı nasıl sunacağından kendinden emin olarak bilir. Eğitilmiş sanatçıyı, hayatın ve karakterlerin ibretlerini göstermeye ve bize bu kaynaklardan yaşayan sesler getirmeye davet ediyorum. Bazen biçimsel incelikten, görkemden ve ustalıktan yoksun ama etkileyici pasajlarla ve doğru olarak çizilmiş karakterlerle süslü bir hikaye, gerçeklik anlayışından yoksun şiirlerden ve sırf kulağa hoş gelsin diye yazılmış ıvır zıvırdan daha zevk verici olabilir ve seyircinin ilgisini çekebilir.

323-332

Şandan başka hiçbir şeye matah etmeyen Yunanlılara, Musa doğal yetenek bahşetti, büyük bir belagat verdi. Diğer taraftan Roma gençliği bir miktar paranın nasıl yüzlerce parçaya bölünebileceğinin hesaplama yollarını öğrenmekle meşgul. “ Sen, oradaki, Albinus’un oğlu, şu problemi çöz: Eğer on ikide beşten on ikide bir çıkarılırsa ne kalır? Hadi, çoktan cevap vermiş olmalıydın!” “Üçte bir kalır!” “Aferin evlat, sen kesinlikle yatırımlarını korumayı başaracaksın.” “Şimdi farz et ki on ikide beşe on ikide bir ekliyorum, ne eder?” “Buldum, yarım eder!” Bu yozlaşma ve maddi zenginliğe yönelik açgözlü çabalar insan ruhunu lekelemişken, sedir yağıyla yağlayıp korumaya ve cilalı servi ağacından sandıklar içinde saklamaya değer şiirlerin yazılabileceğini umut edebilir miyiz?

333-346

Şairler ya bize yararlı olmayı ya da bizi memnun etmeyi, yahut aynı zamanda, hem zevk veren hem de yaşamımız için yararlı olan sözler söylemeyi arzu ederler. Her ne öğretiyor olursanız olun, bırakın kısa ve öz olsunlar, böylece açık fikirli ruhlar söylediklerinizi çabukça kavrayacak ve sadakatle akıllarında tutacaklardır. Gereksiz her şey, iyi bir depo olan zihinden dışarı akar. Zevk vermek için, şiirsel kurgular gerçeğe yaklaşmalıdır; öyle ki, bir oyun, kendi adına, dilediği her şeyin inanılabilir olduğunu iddia etmemeli ya da akşam yemeğini yemiş cadı Lamia¹’nin midesinden canlı bir çocuk çekip çıkartmamalıdır. Yaşlılık çağı ciddi bir değer taşımayan her şeyden uzak durur; ulu ve kudretli Ramne’ler² hüznü verici şiirlerle aralarına mesafe koyar. Hoş ve yararlı olanı birleştiren, okura zevk

¹ Zeus’un Lamia’yla olan ilişkilerinden olan çocukları, Hera’nın öldürmesiyle çocuklu annelere düşman kesilen bir canavar. Efsaneye göre başlangıçta güzel bir kızmış.

² *Ramens*: Ramenler, Roma’daki üç patrisyen kabileden biri. Latinleri temsil ederlerdi. Bu isim daha sonra Romalılar (*Romans*) haline geldi.

verirken, aynı zamanda da onu bilgilendiren, herkesin desteğini alır. Böyle bir kitap Sosii'ye¹ para kazandırır, denizleri aşar ve ünlü bir yazarının ömrünü ölçülmez derecede uzatır.

347-360

Ancak affetmek istediğimiz hatalar da vardır. Çünkü tel her zaman elin ve aklın arzu ettiği sesi çıkarmaz ve siz alçak bir nota isterken o bazen yüksek bir nota verir. Yay da her zaman tehdit ettiği hedefi vurmaz. Ama şiirde kıvılcımlar saçan pek çok nitelik olmasına rağmen, ya özensizliğin getirdiği ya da o pek az ihtiyatlı olan insan doğasının sakınmadığı birkaç lekeye kusur bulmayacağım. Öyleyse ne? Bütün uyarılara rağmen kitapları kopyalarken hala aynı hatayı yapan bir yazıcı nasıl hoşgörülmeği umamazsa, hep aynı yanlış notayı çalan lir sanatçısı ile nasıl dalga geçilirse, hep aynı zaafı gösteren şair de, benim sık sık aşağıladığım ama doğrusu iki üç kez her nasılsa beni şaşırtabilmiş Choerilus'a benzemeye başlar; büyük Homeros da şiir söylerken uykuya dalarsa incinirim, ama uzun bir yolda ağır ağır ilerlerken ara sıra uyuklamaya izin vardır.

361-365

Şiir resme benzer. Bazı eserler çok yaklaştığınızda büyüler sizi, bazılarıysa uzaktan baktığınızda. Biri karanlık bir seyir yerini yeğlerken diğeri ışıktaki görülmek ister, çünkü eleştirinin etkili yargısından korkmaz. Biri yalnızca bir kez haz verir, diğeri ise on kez bile baksam haz vermeye devam eder.

366-378

Ve sen, Pisos, babanın sesiyle doğruyu yanlıştan ayırabilecek şekilde yetiştirilmene ve kendi hesabına da bilge olmana rağmen, bu öğüde kulak ver ve aklında tut: ancak belirli etkinliklerde ortalamaya tahammül edilir. Sıradan bir hukuk uzmanı ya da dava vekili Messala'nın² belagat yeteneğinden çok uzaktadır ve Aulus Cascellius³ kadar çok şey bilmez, ama onun da bir değeri vardır. Ama ne insanlar ne tanrılar ne de kitap satıcıları ortalama şairlerin üzerine kendi damgalarını basmaz. Hoş bir yemekte ahenksiz bir müzik temsili ya da haşhaş tohumlarınızın üstünde yoğun bir koku ya da Sardinya balı sizi rahatsız eder, çünkü yemek onlar olmadan da olabilir; aklımıza ve kalbimize haz vermek için var olmuş ve yaratılmış bir şiir de, gerçek kusursuzluktan birazcık bile uzaklaşsa, derin bir başarısızlığa yaklaşmış olur.

379-384

Kullanmayı bilmeyenler, Campus Martius'taki spor aletlerinden uzak durur; top, disk ya da halkadan bir şey anlamayanlar binlerce seyircinin kahkahasına hedef olmamak için bu aletlere yanaşmaz: Ama şirin nasıl yaratılacağını bilmeyen biri bunu deneme küstahlığında bulunabiliyor. Neden denemesin ki?

---

¹ Roma merkezindeki ünlü bir kitapçı ailesi

² Messala Corvinus, atalarından cesaretinin yanı sıra güzel söz söyleme yeteneğini de almıştı

³ Aulus Cascellius bir Roma şövalyesi ve zamanının en büyük avukatlarından biriydi. Herkesin köle olduğu bir çağda özgürlüğünü korumaya cesaret etmesi onun adını öğretilerinin de üstüne çıkarır.

Özgür bir yurttaştır o, özgür doğmuştur ve özellikle de hem zengindir (mal varlığı onu atlılar sınıfına sokar) hem de hiçbir suçtan yargılanmamıştır.

385-390

Bilgelik tanrısı Minerva'nın yasakladığı hiçbir şeyi söyleme ve yapma; iyi bir yargı gücün var, iyi duyuların var. Ama eğer bir gün bir şey yazarsan, onu önce Maecius gibi, senin baban gibi ya da benim gibi bir eleştirmenin kulaklarına duyur; ardından evini sayfalarla doldurduğun dokuz yıl geçene kadar onun üzerine bir şey ört. Yayımlamadığın her şeyi yok edebilirsin; ama bir kez yayılmış bir söz, geri dönüş yolunu bilmez.

391-407

İnsanlar daha ormanlarda gezerken, tanrıların rahibi ve peygamberi Orfeus¹, insanları katledilmekten ve iğrenç bir yaşam tarzından kurtardı. Bundan dolayı, onun vahşi kaplanları ve aslanları evcilleştirdiği söylenir. Thebai şehrinin kurucusu Amphion²'un da lirin ve ayartıcı yalvarışlarının sesiyle taşları yerinden oynatıp istediği yere götürdüğü söylenir. Bir zamanlar herkese ait olan kişisel olandan, kutsal kutsal olmayandan ayırmak, rasgele cinsel ilişkilere yasaklar koymak, evliler için yasalar çıkarmak, şehirler kurmak, tahta tabletler üzerine yasalar yazmak bilgelik olarak kabul edilirdi. Tanrıların esin verdiği şairlere ve onların şarkılarına şan ve ün böyle gelirdi. Bundan sonra, Homeros üne erişti ve Tyrtaeus, şiirleriyle, insanların aklını Mars'ın³ savaşlarıyla biletti; şiirlerde kehanetlerde bulunuldu, bir yaşam tarzı gösterildi, kralların lütufları Pieria⁴ şarkılarıyla sınandı; derken eğlence keşfedildi, uzun saatler boyunca çalışma döneminin sona erişiydi bu.. Bunu söylüyorum ki lirin ustalıklı musası ve ilahi şarkıcı Apollon adına hiçbir utanç duymayasın.

408-418

Bir şiiri övgüye değer kılan doğa mıdır sanat mı, diye bir soru var: zengin bir doğal yetenek damarına sahip olmayan çalışmanın da ham bir yeteneğin de başarıya ulaşacağını düşünemiyorum. Herkes birbirinden yardım ister ve karşılıklı dostluk yeminleri eder. Çocukken, yarış parkurunda hedefe ulaşmaya en çok can atan en çok şeye katlanır ve en çok şeyi başarır. Sıcaktan terlemiş, soğuktan donmuştur; cinsel ilişkiden ve şaraptan uzak durmuştur. Pythia⁵ şarkısını ilk çalan kavalcı bu beceriyi korktuğu bir ustadan öğrenmiştir. Şimdi şunu demek yetiyor: “Harika şiirler yaratıyorum; uyuz uyuz kaşınanlar arkada kalır; geride durup öğrenmediğim, bilmediğim şeyleri kabul etmek, itibarımı zedeler.”

419-437

¹ Orfecilik denilen bir akımı da yaratan, Vergilius'un şiirlerine konu olan bir Antik Yunan şairi.

² Zeus ile Antiope'nin oğlu ve Niobe'nin kocası. Aslında Thebai şehrini kurmamış, kardeşiyle beraber şehrin surlarını yapmıştır.

³ Yunan'da Ares

⁴ Musaların oturduğu kabul edilen ülke

⁵ Delphoi tapınağındaki Apollon rahibeleri

Mallarını satmak için kalabalığı toplayan bir açık artırma tellalı gibi, araziden yana, faize verilen paradan yana zengin olan şair de yazma lütfunda bulunduğu zaman, para koparmaya çalışan dalkavuklar etrafına dolur. Ama eğer cömert şölen sofraları kurabilecek biriye, yoksulluğun darbesini yemiş kaypak bir müşteriye kefil olursa ve birilerini üzücü davalardan kurtarabilirse, bu durumda nasıl olur da mübarek bir adam, dalkavuşu gerçek dosttan ayırt edebilir. Öyleyse siz, birine hediye verdiyseniz ya da vermeyi düşünüyorsanız, sevinçli bir şükranla dolu o kişinin karşısında yazdığınız şiirleri asla okumayın. Çünkü o haykıracaktır: “Güzel!”, “Harika!”, “Tam yerinde!” Şiirlerinizi karşısında rengi solacak, hatta dostluk dolu gözlerinden birkaç damla yaş dökcek, dans edip ayaklarıyla yolları dövecektir. Tıpkı bir cenaze için tutulmuş ağlayıcıların, yürekte acı çekenlerden neredeyse daha fazla dövünmesi gibi, bir dalkavuşun sahte hayranlığı da dürüst bir yüreğin övgülerine baskın çıkar. Derler ki krallar, dostluğuna layık olup olmadığını ölçmek istedikleri kişilere üst üste kadehler sunar ve onları şarapla sınarlarmış. Eğer sen de şiir yazmayı düşünüyorsan, tilkilerin içlerinde saklanan düşüncelere aldanma.

438-452

Quintilius¹'a bir şeyler okuduğun zaman o derdi ki, “Şu ve şu noktaları düzelt.” Eğer, iki üç kere nafîle çabaladıktan sonra, sorunları düzeltmediğini söylersen, o sana yazdıklarını karalamayı ve kötü oluşturulmuş dizeleri yeniden örse yatırmanı önerirdi. Eğer hatanı düzeltmek yerine onu savunmayı tercih edersen, bir sözcük daha etmez ve seni, kendi eserini ve kendini rakipsiz olarak görüp onlara aşık olmaktan vazgeçirmek için boşu boşuna çaba harcamazdı. Dürüst ve iyi düşünebilen bir adam sıkıcı dizeleri eleştirir, kaba dizeleri onaylamaz; bütünüyle sanattan yoksun olanların yanına, kaleminin yatay bir vuruşuyla kara bir çizgi çizer; gösterişli süsleri keser; açıklıktan yoksun olanları aydınlatman için seni zorlar; anlaşılması güç terimleri açığa çıkarır; değiştirilmesi gereken yerlere dikkat çeker ve gerçek bir Aristarchus gibi davranır. “Neden saçma sapan şeyler yüzünden dostumu gücendireyim ki?” demez. Bu “saçma sapan şeyler” o dostun başına, kem gözlerle ve alaycı kahkahalarla selamlandığı zaman, ciddi dertler açacaktır.

453-476

Baş belası uyuzun ya da kral hastalığının² ya da çılgın deliliğin ve Diana'nın³ gazabının acı çektiği kişilerden nasıl kaçılırsa, duyarlı insanlar da çılgın şaire dokunmaktan korkar ve ondan kaçarlar. Düşüncesiz çocuklarsa peşinden kovalayıp ona zulmederler. Baş bulutlarda dolaşan, şiirlerini püskürterek yolunu kaybeder; eğer, dikkatini karatavuklara yöneltmiş bir kuş avcısı gibi, bir kuyuya ya da çukura düşerse, “Hey, yurttaşlar, buraya bakın!” diye ne kadar bağırsa bağırsın, kimse elinden tutup onu çekme zahmetine girmez. Ama eğer birileri onun yardımına gelip aşağıya bir ip sarkıtacak olursa, ona derim ki, “onun oraya bile bile atlamadığını ve kurtarılmak istediğini nereden biliyorsun?”

¹ Quintilius Varus, dönemin ünlü bir eleştirmeni.

² Damla (gut) hastalığı

³ Antik Yunan tanrısı Artemis ile eş tutulan Roma tanrıçası.

Ardından, Sicilyalı şairin nasıl yok olduğunu anlatırım. Empedokles¹ ölümsüz bir tanrı olarak kabul edilme arzusunu duyduğu zaman, olanca soğukkanlılığıyla Etna'nın alev alev yanan ateşlerinin içine atladı. Bırakın da şairlere ölme hakkı, ölme izni verilsin. Bir kişiyi onun iradesine karşı çıkararak kurtaran kimsenin yaptığı şey, onu öldüren kimsenin yaptığı şeyle aynıdır. Bunu sadece bir kez yapmadı ve eğer şimdi kurtarılırsa sadece bir ölümlü olup kendisine nam kazandıracak bir ölüme duyduğu sevdadan vazgeçecek değil. Onun şairlik sanatını neden sürdürdüğü de belli değil. Saygısızca atalarının küllerine mi işedi, yoksa yıldırımla çarpılıp kutsanan bir toprağın kasvetli bir köşesine izinsiz mi girdi? Delirmesinin sebebi ne olursa olsun ve tıpkı – kafesinin hapsedici parmaklıklarını parçalamayı başaran – bir ayı gibi, onun huysuz şiirlerini halkın karşısında okuması da eğitimliyi de cahili de aynı şekilde korkutur; elini birine uzatırsa onu – kanla doyuncaya kadar deriyi bırakmayan bir sülük gibi– şiirlerini okuya okuya öldürmeden kesinlikle bırakmaz.

Çeviride kullanılan metinler

-Ars Poetica Translated by Leon Golden in Horace for Students of Literature: The 'Ars Poetica' and Its Tradition, (1995).

-In an Epistle Addressed to Lucius Calpurnius Piso and his Two Sons I Humano capiti cervicem pictor equinam. Translated by Francis Scanned from Horace: The Odes, Epodes, Satires, and Epistles, London and New York: Frederick Warne and Co., 1892

-Project Gutenberg's The Art Of Poetry An Epistle To The Pisos, by Horace/ The Art Of Poetry An Epistle To The Pisos./Translated From Horace With Notes By George Colman.

---

¹ Sicilya'da doğan Antik Yunan filozofu. (M.Ö. 490'a doğru)